Ч. 6. Pocztowa należytość opłacona ...

Львів, неділя 29. січня 1928. Рік XXX.

Виходить що тижня в неділю.

Адреса редакції і адміністрації: „Свобода", Львів. Ринок 10, II. пов.

Телеф. Редакції: 29-41.

# СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА

Орґан Українського Національно-Демократичного Обєднання.

ПЕРЕДПЛАТА виносить в краю: місячно 80 сот., чвертьрічно 2 зол. 20 сот. В Америці 2 дол. річно.

Зміна адреси 50 сотиків

Поодиноке число коштує 20 сот.

Телеф. Друкарні: 29-26.

## „Долой грамотнії!"

Початок великої російської революції в рр. 1917—1919 видвигнув побіч безлічи ріжних демаґоґічних кличів ще й гасло: „Долой грамотнії!" Проч з грамотними! Ідея зрівнання людей, усунення зі суспільного життя всіх клясових, станових і інших ріжниць і заведення на світі соціялістичного ладу, де всі заживуть в щастю і добробуті, уважала тоді „грамотних" своїми найбільшими ворогами. І кожний большевицький революційний ватажок прийшов до переконання, що накинене йому більшовицькою командою гасло: „проч з грамотними" є для революції одиноко розумне і спасаєме... Бо чи не лекше усунути жмінку російської чи української інтеліґенції від закріпощеної в темноті царським режімом великої маси простолюддя, як піднести цю необразовану масу анальфабетів на висоту громадян свідомих своїх горожанських завдань? І зрівнали „грамотних" з „неграмотними" в той спосіб, що винищили в казаматах чрезвичайки всю майже інтеліґенцію, а на чолі позбавленого своєї інтеліґенції народа наставили чужих: латишів, жидів, вірмен, німців, поляків... Переглядаючи кличі, під якими ведеться теперішна виборча акція у Польщі, стрічаємо явище, дуже подібне до того з часів російської революції з рр. 1917—1919. І тепер чуємо, що треба нищити інтеліґенцію, і тепер клич „долой грамотніх" лунає на шпальтах преси і на трибунах виборчих аґітаторів.

І дивним дивом клич цей підняли два протилежні на перший погляд табори: **з права хлібоїди, а з ліва комуністи і сельроби...** Оба ці табори докладають всіх сил, щоби зогидити українську інтеліґенцію а до народа кличуть: вибирайте своїх! Хто мужик, то мужика, хто робітник, то робітника! Проч з буржуазією, проч з грамотними! Бо хто грамотний, той „тримає" з панами...

Неодин громадянин, чи селянин чи робітник, прислухуючись тим закликам до боротьби з власною інтеліґенцією, запитає: Чому якраз ці оба протилежні табори закликують нас до боротьби з власною інтеліґенцією, чому якраз найбільше нападає на нашу інтеліґенцію з одного боку УНС, а з другого „товариші" комуністи і сель-роби? І чому найбільше нападають на цю інтеліґенцію, що є згуртована в Українськім Національно-Демократичнім Обєднанню?

Відповідь на ці питання ясна. І УНС—хлібоїди і „товариші" комуністи і сельроби ідуть до одної ціли: щоби наш народ, позбавлений власного проводу, віддати на поталу чужих! **УНС бажає завести нас під один дах з західним сусідом, а „товариші" з сусідом східним.** І тому обі ці партії так остро атакують нашу інтеліґенцію, бо на її місце хочуть поставити чужу. За те і хлібоїди і „товариші" ведуть завзятий бій — і користаючи з політичного неосвідомлення нашого народа, то тут то там зискують приклонників.

Але більшість нашого народу пізналася вже на фарбованих лисах. Гонить їх геть від себе. Хлібоїди, хоч мають за собою і поліцію і наказних війтів і старостів, не здобудуть ані одного мандату. Шкода тільки тих гроший, які марнують. А сель-роби, хоч горлають на інтеліґенцію, повиставляли на своїх листах самих паничів-поповичів, але ані одного селянина чи робітника. А як вже якого там від паради селянина поставили, то на таке місце, котре ніколи не вийде.

Зате У. Н. Д. О. на своїх посольських і сенатських листах ставить на чолових місцях селян. А ставить їх не для демаґоґії, не для замилення очий, але для того, що це чільні громадські діячі, що твердо оборонять народні справи.

Тільки з лист виборчих У. Н. Д. О. вийдуть послами і сенаторами селяни, а з ніякої більше ворожої нам листи. Про це переконаються всі і цього не повинні забувати широкі народні маси.

Бо тільки У. Н. Д. О. є одинокою національною українською партією, тільки У. Н. Д. О. заступається за справами цілого народа без ріжниці станів, тільки одиноке У. Н. Д. О. є політичною орґанізацією, що без фальшу і без облуди одиноко щиро і отверто бореться за права широких селянських мас нашого народа.

Можуть собі заплачені аґенти чужих інтересів пробувати розбивати національну силу нашого народа, можуть уживати до цього випробованих деинде демаґоґічних способів.

Українське селянство одного не сміє забувати: Що крайний час перестати вислугуватися чужим інтересам і що виборчим гаслом під сучасну пору буде для нього між іншими, гасло: „Проч з чужими наймитами-киринниками! Хай живе національна солідарність всіх верств українського народу і заступник тієї солідарности: Українське Національно - Демократичне Обєднання!

О. Ч.

## Виборчий бльок непольських народів.

Мимо скаженої наґінки польських ґазет, мимо погроз з боку власть імущих виборчий бльок непольських народів підписаний, українці, білорусини, німці і жиди (крім східногалицьких угодовців з під команди Райха) підуть до виборів одною лавою. На терені Східної Галичини до бльоку непольських народів приступило Українське Національно-Демократичне Обєднання, яке свій звязок з іншими непольськими народами піддержує тільки спільною державною листою. На північно-західних українських землях до бльоку приступили Українське Національно-Демократичне Обєднання, Селянський Союз і безпартійні. Тамошні місцеві орґанізації згаданих уґруповань порозумілися між собою, створили спільний виборчий комітет і вступили до бльоку непольських народів. На північно-західних українських землях бльок є повний. То значить, що тут будуть спільні листи українсько-жидівські й в округах. Практична користь таких спільних лист для цих земель не підлягає ніякому сумнівови. Що це має рішаюче значіння для висліду виборів з окрема на Холмщині і Підляссю, наші читачі знають з попереднього числа „Свободи", зі статті письменника і діяча Холмщини — п. В. Островського. Так само, хоч не в такій мірі, є практична користь з оттакого українсько-жидівського порозуміння в справі виборів для Волині і Полісся. А такому порозумінню не стоїть на північно-західних укр. землях нічого на перешкоді, бо там жиди в своїй більшости стоять під командою посла Грінбавма, який, як відомо, завжди поборював угодову політику східно-галицьких сіоністів Райха.

В днях 16—18 січня на кінцевих нарадах непольських народів у Варшаві вирішено всі спірні питання і устійнено склад державної листи. Ця листа представляється ось як: 1) Д-р Дмитро Левицький (українець), 2) І. Грінбавм (жид), 3) Ф. Єреміч (блорусин), 4) Навман (німець), 5) С. Хруцький (українець), 6) П. Васильчук (українець), 7) Разнер (Жид), 8) Ґребе (німець) 9) Мілена Рудницька (українка), 10) Михайло Струтинський (українець), 11) д-р Інзлер (жид), 12) Косоноцький (українець) і т. д. Значить, на сподіваних 12 мандатів з державної листи українцям припало би 6, жидам 3, німцям 2 і білорусинам 1.

На сенатській державній листі перше місце займає німець Гасбах, друге українець В. Децикевич (найкращий серед українців знавець адміністраційних законів).

Бльок непольских народів дає в першу чергу, як згадано, практичну користь своїм членам, бо вони в богатьох округах таким чином помагають собі здобути мандати, які без бльоку перепалися би полякам, а що найважніще: такий бльок є єдиним засобом в боротьбі з постановою виборчої ординації в справі державної листи. Чим такий бльок здобуває більше мандатів з окружних лист, тим більше число мандатів припадає йому з листи державної. На це й листу державну вшехполяки штудерно придумали, щоби обмежити число мандатів непольських народів. Вони надіялися, що державна листа вийде виключно їм на користь, бо підчас фабрикування виборчої ординації вони були найсильніщою партією. І їм тоді й через голову не перейшло, що українці, білорусини, німці, жиди й литовці можуть на час виборів порозумітися, виставити спільну листу і таким чином звести в нівець їхню затію. Підчас останніх виборів до сойму (в 1922 р.) бльок непольських народів (без Галичини!) здобув 55 мандатів з окружних лист і йому припало з державної листи 11 мандатів.

Тому то тепер поляки за всяку ціну хотіли розбити бльок непольських народів, бо коли всі ці народи пішли би до виборів разом (в додатку: цим разом Східна Галичина бере участь у виборах!), так він здобув би з державної листи найбільше мандатів, більше, як найсильніща польська партія.

І ще є одна немаловажна причина, чому поляки поборюють бльок непольських народів. А саме: виборам у Польщі пильно придивлятисяме цілий світ і зверне увагу на те, що всі непольські народи йдуть разом, значить, вони невдоволені пануючим в Польщі режімом. Крім цього небезпечно буде робити виборчі надужиття на українських і білоруських землях, бо такі надужиття зачіпатимуть крім українців і білорусинів ще й німців та жидів. А Німці мають під боком свою могутню державу, за жидами обстає жидівський заграничний капітал і преса. І в кінці: польські ґазети підкреслюють, що для Польщі з огляду на заграницю дуже шкідливим є те, що польські німці й жиди, які живуть розсіяно по корінно польських землях і не мають своїх державницьких вимог, всеж йдуть до виборів з незалежницькими українськими і білоруськими партіями, які отверто говорять про свої доконечні змагання.

Зі сказаного ясно, як великий злочин роблять ті українські політичні партії, які не послухали Українського Національно-Демократичного Обєднання в справі одноцільного національного фронту і в справі бльоку непольських народів.

## Ми і жиди.

Хоча Українське Національно-Демократичне Обєднання приступило до бльоку непольських народів, на окружних листах Обєднання в Східній Галичині не буде жидівських кандидатів. Хоча в Східні Галичині так само, як на північно-західних українських землях, була би користь для обох сторін — для українців і жидів, якщо йшли би до виборів разом. Чомуж і тут не прийшло до порозуміння? А тому, бо східно-галицькі сіоністи вели угодову політику, їхній ватажок д-р Райх заключив був свого часу угоду з польським урядом, в якому провідну ролю відігравав ославлений українпознавер Ґрабський. Чи всі східно-галицькі жиди слухають команди Райха? Ні! Є у них трудова партія (Гітахдут), яка спирається головним чином на молодь і не погоджується з політикою Райха. А навіть в самій східно-галицькій сіоністичній орґанізації є поважна опозиція проти угодової політики Райха. Не дуже вдоволені Райхом теж мізрахісти (клерикали-сіоністи). Та згадані політичні уґрупування східно-галицьких жидів в свій час не поперли відважно й рішучо Ґрінбавма в його боротьбі з угодовством райхівців, не пішли в низи жидівського населення, не нищили безпощадно в низах впливів компанії Райха. Якщо вони в свій час це зробили би, якщо український народ бачив би, що більшість східно-галицьких жидів попирає Ґрінбавма в його боротьбі з Райхом, так сьогодня нічого не стояло би на перешкоді українсько-жидівському бльокови підчас недалеких виборів.

Східно-галицькі жиди мусять рішитися: 1) або дальше будуть грати на польській дутці, 2) або на українських землях будуть числитися з українською більшістю і в ніякій формі не даватимуть вигравати себе проти змагань українців.

Якщо рішаться на перше, будемо їх безпощадно поборювати. Якщо рішаться на друге, будемо шукати спільно в кожній справі такого виходу, щоби оба народи були вдоволені.

Українське Національно-Демократичне Обєднання як партія державницька дуже добре розуміє вагу жидівського питання на українських землях. Для наших змагань необхідно, щоби серед жидів були якнайсильніші такі партії, що в своїй політиці числяться з українською більшістю і не даються запрягти до воза політики противників змагань українського народу. Тому ми повинні попирати ті жидівські угрупування, які поборюють угодовецький табор сіоністів Райха. Коли Обєднання зі згаданими угрупуваннями на терені Східної Галичини не зговорилося в справі виборів, сталося це не з вини Обєднання. Вони мусять перше звести рішучу боротьбу з райхівцями і таким чином переконати українську суспільність і про свою силу і про щире бажання погодити інтереси жидів з інтересами українського народу.

М. С.

# Залицяння в хвилях трівоги.

Цікавий собі народ польські соціялісти („пепесівці“). Коли були при владі вшехполяки зі своїм пястівським прихвостнем Вітосом, пепесівська шляхта з Дашинським на чолі тулилася коло них, її представники засідали у вшехпольськопястівських урядах і спільно кували м. ін. славетні „кресові“ закони. А в хвилях трівоги, коли цього вимагала польська загранична пропаґанда, співали пепесівці пісоньки про братерство, про територіяльну автономію для національних „меншин“ і інші подібні речі. Минали хвилі трівоги і польські соціялісти забували про те, що балакали вчера. З боку тихесенько придивлялися вислідам бандитської вшехпольської політики.

Як давніше, так і тепер, коли Польща станула під знаком виборів, польські соціялісти „пригадали“ собі істнування національних „меншин“, проливають крокодилячі сльози над їх недолею, готові їх ущасливлювати територіяльною автономією. Запевнюють своїх землячків, мовляв — таким чином найлекше запрягти ці „меншини“ (українців і білорусинів) до польського воза.

В звязку з майбутнім вислідом виборів головний орґан пепесівців „Роботнік“ пише:

„Не треба бути песимістом (чорновидом), щоби ствердити: наш парлямент не зможе працювати, доки радикально не вирішить питання меншин. Будемо мати галабурди та авантури з меншим чи більшим протипольським характером, демонстрації на честь радянської Росії („Росії“ — пише „Роботнік“ — а не Рад. Союза. — Прим. Ред.) і т. д. Справність і успішність праць сойму і сенату залежать між іншим від істнування соймів у Львові та Вильні.

Автономія Східних Земель є необхідним — і єдиним — атутом в боротьбі культур, польської і російської, за народи, що ці землі замешкують. Глупістю є жадати від українського та білоруського хлопа привязання до Польщі, коли по другій стороні границі їхні браття живуть в умовинах куди кращих, бодай під оглядом суспільним і культурним. Смішною річчю є голосити клич незалежної України, а українцям під Польщею відмовляти національних прав: якщо сьогодня повстала би незалежна Україна, то негайно розпочала би боротьбу за прилучення до неї українських областей в Польщі. На випадок упадку большевизму автономія робиться недосяжним оружжям в руках Польщі проти Москви і притягаючою точкою для білорусинів і українців, загрожених російською захланністю. Якщо побідила би ідея федерації, автономія була би єдиною формою, яка уможливлювала би мирне співжиття самостійної України та Білоруси з Польщею при максимальнім ощаджуванню теперішних границь.

Автономія меншостей в Польщі робить конець інтриґам протипольським Німеччини, Росії і т. д. на терені міжнароднім.

Автономія непольських народів в Польщі дає нам моральне право жадати автономії для поляків в Німеччині і Чехословаччині.

Не вільно манити себе, немов би які-небуть міжнародні договори, не виключаючи Женевського Протоколу, запевнили Европі мирний розвиток, якщо відносини національні залишуться без змін в теперішнім виді. Хто не чує гуку бомб, при помочі котрих македонці дають знати світови про свою національну траґедію? Кого не проймають жахом і співчуттям героїчні змагання грузії з большевиками? Хто не бачив безвпинних державних кріз в Югославії, яких підкладом національна боротьба? Чи приклад Ірляндії, яка визволюється від гнету могутньої Анґлії, не промовляє прямо розторощуючою вимовою? А національний рух в Китаю і кольоніях цілої земної кулі?

Немає двох думок, що політика теперішнього уряду супроти меншостей відбігає від методів вшехпольського гакатизму і тому є для Польщі корисніша. Але хто думає, що через поліпшення адміністрації, толеранції мови і тим подібні реформи розвяже питання національних меншин, тяжко розчарується. А вже коли струпішіла думка консерватистів снить про експанзію могутньої Польщі при збереженню клясових привілеїв дідичів, то треба сказати, що працює в користь експанзії (поширення) комунізму в Польщі і то успішніще від московських властей“.

Як бачимо, польські соціялісти змагають кінець кінців до тої самої цілі, що й вшехполяки. Ріжниця тільки в методах (способах). Вшехполяки хотіли би халасувати, з українців і білорусинів хотіли би поробити якнайскорше поляків. А соціялісти хочуть травити нас помаленько, не помітно, числячись з істнуванням Великої України і Білорусі і майбутніми змінами за рижським кордоном. Всеж і одні й другі хочуть вдержати „креси“ в межах Польщі.

Цікаві собі міркування „Роботніка“ про „меншостеву“ політику сучасного польського уряду. Він не бачить, що цей уряд перебрав на своє утримання хлібоїдщину Даниловича, сплоджену Ґрабськими і Вітосами, та подібні плоди на Волині, творить нові добудови до цих хлібоїдщин і так „розвязує“ національні питання.

Нічого не навчилися польські соціялісти з історії хоч би власної партії, повтаряють старі пісоньки, які затратили свій зміст і хочуть нас ловити на полову. Даремні сподівання.

# В СПРАВІ ВІЧ і довірочних нарад.

## Комунікат.

В краю відбуваються сотки віч і довірочних нарад. Народня Канцелярія буде оголошувати про всі виборчі віча, збори та наради в національній пресі. Слід отже кожне заповіджене віче чи нараду зголошувати принайменше тиждень наперед до Краєвої Народньої Канцелярії, Львів, вул. Костюшка ч. 1.а. II. пов. Про кожне відбуте віче чи довірочну нараду слід подати коротке звідомлення з поданням скількости присутніх, прізвищ бесідників, змісту їх промов, як рівнож змісту ухвалених резолюцій. Одержані звідомлення подасть Народня Канцелярія до преси.

В інтересі цілої виборчої боротьби Народня Канцелярія мусить мати точні звідомлення про це, що діється в краю.

Львів, дня 21. січня 1928 р.

*Головний Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання.*

# Виборчі безправства.

## Поліція робить вибори.

В борщівському повіті у всіх громадах явилися в днях 15. і 16. ц. м. в льокалях, де були виложені виборчі листи до сойму та сенату, поліцаї і предложили списки виборців, котрих на їхню думку належить вичеркнути з лист тому, що вони були судово карані, а тим самим є позбавлені голосу. Списки ці були заздалегідь приготовані і внесені поліцією щойно в двох останних днях, призначених до вношення реклямацій. В громаді Олексинці внесено цей поліційний список щойно 17. ц. м. і мимо цього місцева обводова комісія його приняла і полагодила по думці внескодавців. Війти і предсідники обводових комісій на запит, чому вони такі нерозважні і не вяжучись ординацією виборчою, приймають поліційні реклямації, дають відповідь, що „так мусить бути, бо так каже поліція“. Проти необоснованих реклямацій (реклямують навіть таких, що були за австрійських часів карані за обиду чести) вносять громадяне устні спротиви до протоколів. Громадянство дуже занепокоене такою поведінкою поліції, тим більше, що цього рода активна участь поліції у виборах зовсім не є обовязуючою ординацією предвиджена.

До цієї поліції гідно прилучилося також місцеве старosтво. Відмавляє всім нашим орґанізат рам перепусток в пригранична полосу. Отже тепер, коли свобода зборів і агітацій є законно дозволена у більшій навіть мірі як звичайно, борщівське староство інтерпретує ці закони на шкоду українців. Одинокими партіями, що тішаться свободою рухів в Борщівщині, є хлібоїди і сельроби. Навіть відчити про господарські справи, які уряджує місцевий „Сільський Господар“ є заборонені.

# Баламучення народу.

## Сельроби, хлібоїди і монархісти при роботі.

Жовківський повіт від якогось часу став під знаком виборів. Ріжні люди і ріжні партії хочуть в нім упечи свою печеню. По селах Жовківщини від довшого вже часу товчуться сельробівці. А двох їхніх ватажків д-р Сьосюкало і Хам замешкали в Жовкві і звідси відбувають свої випади на села та баламутять народ, кидаючи інтернаціональні гасла. На жаль, Жовківщина, колись у великій части москвофільська, стала тепер податна для сельробівців. Вони накликують українського хлопа, щоби єднався з польським хлопом. Не вдалося їм впровадити в 1922 р. в польський сойм колишнього ревного народнього робітника, а опісля відступника від української справи, унсівця Стегнія з Мацошина. Тепер хоче стати послом п. Душенчук, б. директор Народнього Дому і б. дир. Повітового Союза в Жовкві, як кандидат лісти УНС-а. Підступом єднає собі виборців та відтягає від українського національного фронту.

Іншим панам захотілося мати свого „круля“ і тягнуть людей до „всестанової“ монархістичної партії. Віцепрезес цеї партії п. Вишнівський ще з кількома людьми крутиться по селах і відбуває ніби віча, а властиво баламутять людям голови, обіцюючи грушки на вербі. Таке то віче захотіли вони улаштувати в Жовкві 18. грудня м. р. Та й Господь не був їм ласкавий, бо посипалась така сніговиця, що перешкодила збаламученим приїхати до Жовкви. Лише 15 людей, вчисляючи вже і президію і поліцію взяло у вічу участь. Попробували знову щастя в часі ярмарку дня 2. січня ц. р. і урядили віче під голим небом в ринку під „Собеским“. Та хто послухав теревенів п. Вишнівського, махнув батогом і пішов своєю дорогою.

Требаби згадати ще й про п. Бриля, який знаходить собі багато поплечників у Жовківщині. Та чомуж би не мав знайти, коли він говорить до людей: „люде, вибийте собі з голови, щоби тут колись була Україна“, а колишні патріоти не вагаються бути на його вічу секретарами, як це було з п. Душеньчуком в дни 14. листопада м. р.

# Нищать українські землі.

## Рабункова лісна господарка.

Щойно недавно страшна повінь, спричинена вирубуванням лісів, нанесла величезні шкоди цілому Підкарпаттю й пхнула міліони людей в нужду і голод, а знову надходять відомости, що польські магнати дальше випродують ліси на українських землях для експльоатування закордонним капіталістам.

Так фірма „Обершлезіше Гольціндустрі“ закупила 100.000 морґів лісу в маєтку бар. Лібіґа на Підкарпаттю за ціну 3.000.000 долярів. Великі лісові простори Замойської ординації а також лісні обшари в маєтку Радзівіла також продані. Продані Налібоцька і Голобіцька пущі. В закуплених лісах німецькі купці доконують масового вирубу й дерево в сирому виді вивозять до себе. Пливе лісне багацтво загран іцю, завмирає промисл тартаків, дерево щодня дорожчає. А польський уряд дивиться крізь пальці на „господарку“.

# Під румунським чоботом.

## Виїмкове положення українського народу під Румунією. — Скандал з чужими грішми.

„Боротьба“ з січня ц. р. завзиває селян, щоби вони з огляду на можливість, що національно-цараністична партія прийде до влади в Румунії, жадали від неї, щоб вона зобовязалася, що: 1) скасує стан облоги і всі ті розпорядки й закони, які обмежують свободу політичного, господарського і національно-культурного руху українського народу. Передовсім скасує виїмковий закон Марзиску й додатковий закон „порядку“; 2) знесе цензуру на ґазети й книжки та скасує заборону ввозу українського друкованого слова зза кордону; 3) поверне українській мові всі права, які вона мала 1914 року і всі школи, які український нарід мав до цього часу; 4) поверне українській суспільности всі інституції (Народні Доми, бурси, будинки), які вона до заняття Буковини Румунією мала. Тих людей, що в їх руках опинилися добра українського народу поставить під суд, а їх маєток візьме в застав, щоби забезпечити народові повний зворот народнього добра; 5) дасть українським селянам повну свободу національного, політичного і господарчого розвитку та забезпечить їм для цього допомогу з державної каси; 6) переведе повну ревізію аграрної реформи, передасть землю місцевим селянам та перестане спроваджувати кольоністів; 7) зарядить повну відбудову знищеної і занедбаної Гуцульщини.

З тих домагань бачимо, які відносини панують в Румунії і серед яких виїмкових умов живе український нарід на Буковині.

Український Червоний Хрест в Канаді вислав на руки Українського Краєвого Комітету Допомоги потерпівшим від повені у Львові 2.000 дол., з тим, що 500 долярів призначено нещасним жертвам на Буковині. Але нещасні жертви повені на Буковині тих грошей до нині не дістали, а навіть нема ніякої відомости, що з ними сталося.

## Багно хабарництва і надужить

**у варшавськім слідчім уряді.**

У Варшаві розпочалася судова розправа, що розкриває скандальні відносини, які панували до недавна в тамошнім слідчім уряді. На лаві обвинувачених засіли начальник слідчої поліції Курнатовський, комісар Добецький і трьох агентів за ріжні зловживання, яких на основі акту обвинувачення допускалися тим способом, що брали хабарі від злодіїв і від окрадених. В багатьох випадках злодії, зловлені на горячім учинку, виходили на волю, окупившись значними грошевими сумами. Було кількадесять випадків, що комісарі домагались від пошкодованих осіб хабарів, якщо хотіли, щоб звернути їм украдені річи, а відтак ділились тими хабарами зі злодіями, в якими були в змові. Комісар Добецкий арештував часто злодіїв безправно і за зложенням окупу 400—600 зол. пускав їх на волю. Про кожду крадіж він знав від злодіїв, заки пошкодований зголосився до слідчого уряду і старався справу поладнати уґодово, причім сам мусів обловитися.

Словом, на слідчій поліції у Варшаві діялися скандали, які були можливі тільки хиба в царській Росії. І справді в слідчім уряді були люде з давної російської поліції і члени давної охрани, що з Курнатовським і Добецьким перенесли російську систему до поліції польської. Знали про це ріжні низші функціонарі і виступали навіть зі служби, не хотячи дивитись на ті лайдацтва.

Розправа тревала чотири дні і не принесла слави порядкам, які ще недавно панували у варшавській слідчій поліції. Вона таки скінчилася тим, що всіх обвинувачених — виправдано.

## Податкові полекші для рільників.

**Ніби щось, ніби нішо.**

Щоб улекшити сплату залеглого ґрунтового податку рільникам, що в роках 1925/6 і 1926/7 потерпіли значнійші елементарні шкоди, які виносять бодай 40 проц. втрати в рільних зборах і з тої причини дістали проволоку в сплаті ґрунтового податку, припадаючого за минулі літа до жовтня м. р., міністерство скарбу уповажнило обіжником з дня 28. грудня 1927 р. начальників скарбових урядів уділяти на подання платників проволоку в сплаті цих залеглостей до дня 1. жовтня 1928 р. Однак щоб дістати цю проволоку, податник мусить заплатити безумовно осінну рату (оскільки доси не заплачена) і весняну рату до 15. марта а крім того на рахунок залеглостей квоту, що рівняється цій раті.

Для хліборобів, знищених елементарними катастрофами, така податкова полекша не багато поможе, особливо тепер, коли на селі так тяжко за гріш.

## Голос народу.

**Дещо про селянські гаразди.**

У нашім краю намножилось тільки партій, як в горячий літний день грибів по дощи. Кождий громадянин після свого звання належить до орґанізації, котра обстоює його інтереси. Лиш один селянин не зорганізований, нема між ним одного напрямку до кращого будучого. Не кермується пословицею „згода будує, незгода руйнує“, і не розуміє як слід клича „в єдности сила“.

Від світа до темної ночі гарує селянин на куснику землі, кровавий піт заливає очі в горячі дні, з попуканими пальцями на руках і ногах, що кров виступає за кождим рухом з тих рук, працює голоден, збирає плоди своєї мозольної праці, котрі ощадила йому природа від граду і повеней, з думкою що щось зискає, бо треба на прокормлення родини, на засів і дещо продати, щоб заплатити податки і всякі домові видатки. Зима за плечима, треба взутись і вгорнути кости, щоб в зимі не замерзнути. Отже продає селянин решту своєї праці за безцін, з свідомостею, що на весні в тяжкий передновок за половину дорожше, як продає, мусить купити.

Везе селянин свою працю кервавицю до міста, пооплачує рогачки і стане на ринку збуту. Обступлять тебе жиди, пани, робітники, всякі люде і давай ще з тебе глузувати. Кілько хочеш за чверть бульби? Два золоті! Богато, півтора золотого вистарчить? Ну бери, не чуєш, стій до вечера, возьмеш менше, то і так я добре тобі даю, бо товар не відповідний... Ніхто не питає, кілько здоровля і кілько твого труду ти посвятив, щоб мати сякий такий зиск, а продати мусиш, навіть за безцін, бо наглить потреба.

А прийдеш до склепу, щоб купити яке таке взуття, то плати купу грошей, аж страх збирає! За чоботи з лихої шкіри 45 зол., за вбрання найгіршої сорти 50 зол., а звідки їх набрати?

Купці організуються, щоб була висока їх ціна. Робітники фабричні орґанізуються, щоб була більша їх платня за роботу. А селянин ходить одинцем, незорганізований і його кождий на кождім кроці визискує, ніхто не журиться заспокоєнням найголовніших потреб селянина, ніхто не дбає про піднесення добробуту селян. Селянин на випадок нещастя позіставлений своїй долі, політичні новородки ним не інтересуються, хиба як вимагає їхній інтерес, тоді селянина знають.

Деякі партії, як Сель-Роб, УНС, реклямують себе кличами, що вони буцімто стараються о піднесення добра селянства, але на ділі зводять селян з пуття. Одно можемо ствердити з відрадою, що тільки одна партія УНДО не тільки словами, але ділом старається зорганізувати села, піднести освіту й культуру між народом і перша дала почин в заснованню всяких культурно-освітних і господарських інституцій в краю.

Селяне, котрі шанують свою свою працю і котрим дорогий є не тільки інтерес селянський, але й добро всего народу, повинні організуватись при партії УНДО, мелше свідомим селянам пояснювати програму тоїж партії і давати належиту відправу всяким клеветникам і кириникам, котрі стараються її повалити. А в доказ, що розуміємо програму і стремління УНДО, мусимо цю партію при наближаючихся виборах щиро підтримати.

**Микола Маркус,**
передплатник „Свободи“.

## Міста бавляться.

**20 міліонів пропили одної ночи.**

По містах є такий звичай, що в ночи з останнього грудня на 1-го січня люде роблять велику пятницю. Зустрічають новий рік, обливаючи Сильвестра, свято, що припадає на цей день. Варшавські ґазети доносять, що в самій Варшаві люде прогуляли по реставраціях, каварнях та всяких інших місцях забави круглої: шість міліонів золотих! Можна собі уявити, кілько гроша пропили тої ночи по інших містах. Кажуть, що найменше 20 міліонів. Є це третя частина загального вплину податку ґрунтового. А проте всі міста, особливо урядники нарікають на дорожню і низькі пенсії, які мають їм тепер підвисшити, щоби мали добрий гумор на вибори.

А селяне в ту саму ніч спали твердо і снили про те, звідки взяти вязку дерева, щоб загріти хату, бо зима цього року дуже гостра.

## Арештування і ревізії.

На Білоруси арештовано одного зі співтворців бльоку непольських народів, відомого білоруського діяча — б. посла до варшавського сойму — Фабіяна Єреміча.

А ось з Бродів повідомляють нас, що там переведено ревізію в домі голови Повітового Народнього Комітету і кандидата на посла селянина Ол. Вислоцького. П. Вислоцького підчас ревізії не було в дома (був на засіданню Центрального Комітету у Львові). В часі ревізії забрано всю переписку, летючки, відозви і взагалі всі папери п. Вислоцького.

## Більшовики в Палестині.

**З Палестини на близький Схід.**

Як доносять англійські ґазети Палестина сталася в останніх часах осередком більшовицької аґітації, кермованої Радянщиною. Більшовики хотять утворити жидівсько-арабську федерацію, що сталаб опорою для більшовицької акції на близькім Сході.

Перш усього комуністична партія в Палестині старається приєднати жидівські робітничі організації. Одночасно хоче зґуртувати арабів коло такої програми: обєднання арабського народу, проклямація арабської республики, конфіската земель в користь селян.

Для підтримки цеї пропаґанди вислано з Москви до Палестини окремих агентів арабських, сирійських, жидівських і египетських.

## Радянська влада, комуна і опозиція.

І Троцького і Зіновєва, і Каменева і Раковського і багато-багато інших вчорашніх ще стовпів російської комуни виселено на Сибір.

Так, на Сибір! Тою самою дорогою, тим самим етапом, яким цар висилав своїх противників бувало, висилає сьогодня радянська влада своїх товаришів-комуністів.

Ще вчера були вони комісарами, дипльоматами, мали високі посади, шишні авта. Мали силу і владу в руках, а сьогодня?

Сьогодня не позволено Троцькому навіть як простому робітникови працювати в шкіряній фабриці в Москві, не позволено!

— Розпняти його! На Сибір його — бунтівника, сякого-такого! На сніжну, ледяну пустиню його, далеко від людей і свісило в Росії! — кричить радянська влада, щоб духом його опозиційним не зано-

На Троцького! На його самого, що по Ленінови найбільше рук приложив до комуни.

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА

## Мужик.

Кілько разів чую реґіментову музику, все пригадуєся мені одна пригода з молодих літ. Се діялося в однім невеликім місті в місяці серпни і як раз в полудневій порі.

Я знаходився в товаристві панських польських дам і оглядав прегарні ручні роботи, що мені їх показували. Були се на темнім аксамітнім тлі штучно і дуже густовно вигафтовані ґірлянди цвітів, китиць і арабесок.

Я говорив їм кусливі фрази, бавив такими-ж дотепами, а вони „кололи“ мене.

Одна з них панна Ванда (в неї були ніжні, плекані, аристократичні руки, — Німець, був би назвав їх „одуховлені руки“) — говорила дуже много про освіту, про гуманність, про чуття, стояла зі мною майже завсіди на военній стопі і звала мене глумливо: Гей ...л.

До сегоднішньої днини не знаю, що споводувало мене тратити з нею стільки часу...

В сміхах і жартах зачули ми нараз немов реґіментову музику. Панна Ванда метнулася немов мотиль до скляних бальконових дверий, спрятаних за тяжкими, плішовими драперіями, і ми вийшли всі троє на балькон, розглядаючись з веселою цікавістю на всі сторони в долину.

З одної побічної широкої улиці висипалася під тактовними звуками музики темна, правильно і рівно-однаково ступаюча, довга маса людей — військо.

Звичайно індіґо-сині, а тепер запорошені блюзи і уніформи здавалися сивими. Сонцем опалені і з утоми і голоду також потемнілі обличя людей видавалися мені мало що не чорними.

Ступання сеї маси — одностайне, важке, механічне, яке-ж характеристичне і як тяжко його забути!! Ні, як раз тепер не були се люде. Се був якийсь математично до купи зложений механізм, котрого душу становив сухий такт музики, і котрий порушав і двигав все вперед се ціле діло штуки і насильства.

Один одиноке́сенький член сего механізму, саме в послідним ряді одного відділу, не виконував своєї задачі. Чоловік той був менший і слабший від своїх камратів, не держав, чи не міг з ними кроку держати і остачись все о крок позадних. храмав.

Мої очі впялились в його величезні, грубі з сухоти аж почервонілі шкіряні черевики, і я собі уявив на його нозі глубоку рану. Се уявлення викликало у мене миттю множество найприкріших спогадів з військового життя. Я згадав всей труд його і всю утяжливість служби його. Згадав брутальність поведення деяких наставників, брутальність майже казочну, а до того неописану муку простого, до військової служби не привченого, до свободи привикшого селянина — його жаль і тугу за своїм тихим і простим світом—і мене зацікавило обличе нездатного вояка.

На нім мусіло бути щось вкрите, якесь терпіння, ступіння, або може німий опір? Однак сонце жарило так сильно, що я прижмурив на хвильку очи, і заслоняючи їх рукою, бачив лиш, як він болючо ногу волік на силу за собою...

„Що за прегарний образ!“ кликнула біля мене стояча Полька з ентузиазмом. „Ах Вандо... он там на чолі послідного відділу“ — бачиш того офіцира з піднятою шаблею? Ох так нехай би йшли всі наші на наших ворогів... ох Вандо!!“

„Я бачу, Ядвіґо. Однак не взажаєш? Цілий образ споганює в послідним ряді храмаючий хам!“

Мені бухнула вся кров до лиця і я споглянув на них. На їх гарних свіжих устах тремтів ще погірдливий усміх, а очи панни Ванди — великі миготячі зорі — дивилися холодним поглядом в діл.

В моїх руках знаходився ще „Конрад Валенрод“, котрого — входячи на балькон забув я положити на столі. Тим шпурнув я, не тямлячись з якогось раптового, майже бурливого роздраження, паням перед ноги, і склоняючись з лиховістним усміхом звернувся до дверий.

Пані Ядвіґа повздержала мене панським рухом.

„Не знаю, мій пане, якого роду думки заволоділи вами в тій хвилі“, сказала з ледяним супокоєм гордо. „Однак не смієте забувати, що знаходитеся в нашім товаристві?

„В чиїм товаристві?“ спитав я. „В товаристві Польок! Не забудьте сего на другий раз!

У відповідь склонився я лиш іронічним уклоном і пішов. Але ніколи — і до смерти ні! — не забуду тону, в котрім дрозвучали в слідза мною слідуючі слова:

„То хлоп, Ядвіґо...
Русін, Вандо!...

Як недавно ще той сам Троцький був в Росії большевицьким як не божком, то що найменше папою! А сьогодня він опозицийник, ворог радянської влади, кат зна що!

Як жеж це сталося? Чи направду Троцький — найбільший большевик — став таким небезпечним, як йому закидує радянська влада? Троцький, його штаб, ба і ціла армія це не контрреволюція, але опозиція. А опозиція це вам така штука, що вона була вже від початку світа і буде до кінця — скрізь і всюди. Опозиція була і в небі, коли то ангели збунтувалися проти Бога, як нас вчить катехізм, була і в церкві, бож проти непомильного її голови — папи римського виступали ріжні люде, як Лютер, Гус, Кальвін і т. д. Вона є в кожнім уряді, кожній державі, ба навіть в кожній родині. Бо коли наприклад чоловік хоче сіяти гречку, а жінка каже просо, то вже жінка робить опозицію.

А чому, на якому підкладі повстала ця большевицька опозиція? Чого хочуть Троцький і його компанія, чому збунтувалися вони проти своєї власної партії і цього державного ладу комуністичного, який самі створили? — спитаєте напевно, шановні читачі.

Це вам не дуже така коротенька історія і щоб її до ладу росказати, треба зачинати з початку. Отже так:

З вибухом російської революції, тому 10 літ взад, ба навіть ще до недавна, в усіх комуністів була одна віра, одна рука, одна думка. Усі вони вірили і всему світу ту віру впоювали, що їх програма, їх партія, одинока комуністична, спасе людство і створить рай небесний на землі. (Так ще навіть і тепер кажуть наші сель-роби і комуністи.)

— У нас — казали вони (ба ще й тепер кажуть) — не буде ні пана ні Івана, не буде кулака ні наймита, ні ґенерала ні фрайтра, а будуть всі рівні. Щезнуть стани і кляси, а повстане одна, одинока партія трудящих мас.

— У нас — казали вони — кожна людина мусить працювати, як уміє (головою чи то руками), але не для себе, не для свого власного зиску, а для добра усієї збірноти — коллективу, себто гурту, *комуни.* І хоч праця одного є тяжша, видатніша та цінніша чим праця другого — даремна річ — платня буде однакова; ба, жадної платні не буде, бо гурт (комуна), колектив (чи сільсько-господарський, чи шевський чи кравецький, все одно який той гурт працьовників є) заробленим зиском не ділиться. Усе йде до спільного скарбу комуни. Поодинокомуж комунареви грошей ні жадного іншого приватного майна не можна мати. Їсти будуть комунарі при одному столі всі однаково, а хто потребує одягу чи обуви, тому куплять — от і все.

Як вже вище сказано, в комуністичному царстві жадна людина не може і не сміє мати найменшої приватної власности. Земля, ліси, копальні, фабрики, усе стає власністю всіх і нічиєю, (як от сонце або воздух), або краще сказати, власністю держави.

Навіть люде стають державною власністю (як от жовнір в часі військової служби). Ця держава робить з них величанську машину, де кожна людина, кожний трудящий має якесь завдання, як от в годиннику колісцята, шрубки, триби. І ця армія праці, ця людська машина — мовляли вони — зробить диво. Як отті маленькі трудящі пчілки гуртом назбирають з дрібоньких цвітистих опилок цілий улий меду для всіх пчіл, так і та армія трудящих людей (комуна) створить щастя і добробут для кожного.

Тимчасом минуло десять років комуністичної влади в Росії, а що вийшло?

А вийшов з усієї тої надії, з цілого великого пляну і праці один великий пшик!

Приватної власности скасувати не вдалося, бо мужик своєї землі до комуни не дав і не пішов до неї робити за „казьонну“ ложку страви і „казьонний“ одяг. Він каже: „Нехай я маю раз на день ложку борщу, але я свій пан, коли схочу, роблю, коли ні, подармую, а в комуні як в касарні, зсьо на годину—навіть їсти“. Рівности жадної нема бо не тільки кулак не хочеться рівняти і ділити з наймитом, але й комуніст запеклий, як сам Троцький, не хоче стояти на одним щаблі з другим комуністом. І так сьогодня в комуністичній державі є знову офіцери, ґенерали, прості вояки, ба навіть і пуцери. (Колиб зрешою ґенерал сам собі чистив коня і чоботи, сам варив і мив начиння, то деж мав би час займатися іншими військовими ділами). Дальше є вже сьогодня в радянській державі комісарі інспектори, директори і ріжні „спецы“, що побирають по 250 а і 300 рублів в місяць, а є і чорноробочі, що заробляють 20 і 30 рублів за той сам час. І є фабричні робітники, які працюють тільки сім годин денно, (їх є тисячі) а є знов мужики, селяне, які працюють від сонця до сонця, ба і при сміяцеви, по росі, нім сонце встане, словом працюють як воли 16 год. не рахуючи їх. (А тих є міліони!)

Як бачимо, справедливість там така сама, як і по других буржуазних державах, а навіть ще гірша. Бо по всіх буржуазних державах використувана біднота, це є ті, що заробляють по 20—30 руб. у місяць, може орґанізуватися в партії і боротися за поліпшення долі. У Р. Союзі не може бути жадна партія крім комуністичної. А колиж до цеї партії належить так ґенерал як і його пуцер, так комісариха як її кухарка, так директор фабрики як і чорноробочий, як комісар (себто міністер) так і наймит, то хто над ким візьме верх, хто кого поведе за ніс, чи пан хлопа, чи хлоп пана? І хто над ким панує? Вже сьогодня, а що буде за других 10 літ?

Деякі комуністи цього ще не бачуть, а може тільки вдають, що не бачуть. У них, мовляв, всьо харашо, всьо рівне, — ніде нема такого добра народу як у них. Тільки подивиться на оце добро не позволять нікому (щоб не вречи), бо відрізалися від Европи грубим муром і дістати візу до Росії тяжше як до Америки.

А деякі, як от Троцький і його компанія, то вже прозріли і кажуть, що в Росії не всьо харашо. Не така то — кажуть — комуна, як має бути. Не за таке ми — мовляв — робили революцію і мучили народ (винний і невинний). А хтож винен?

Ба! той хто, на горі сидить — правительство! Сталін сидить на горі, — його найбільше видно, він і винен! І нуж Троцький і його компанія: „гурра“! проти него, проти Сталіна.

(Будьте певні, що якби Троцький сидів на місци Сталіна, то і він був би „контрреволюція“. То є, тоді Сталін був би проти Троцького за те саме).

**Отже гурра на Сталіна!**

**— Яка це — каже Троцький — комуна, яка рівність, коли оден заробляє двайцять і трийцять раз більше чим другий?**

**— Яке це нове життя — питає опозиція — коли велика княжна Ольга Романова вийшла замуж за париського кравця, (простого кравця!) а „трудящая“ баришня Красінова заручилася з одним французьким шляхтичом з давної королівської родини?...**

**(Красін, як відомо, був большевицьким послом в Льондоні і заробив за 10 літ революції 120 міліонів франків! Гарний трудящий!)**

**Наші сель-роби і комуністи ще й тепер кажуть, що в Радянськім Союзі наростає нове життя, бо там, мовляв, шевці остали міністрами, а міністри шевцями... А якаж користь хлопови з цього? Він чи на того, чи на сякого міністра, а все однаковий податок платить. І все він робить в гною, а не міністер.**

Дальше питає Троцький а за ним вся опозиція: **Який це новий лад і нове життя, коли на місце давного товстенького купця прийшов свіжий Неп (урядовець большевицької торговлі) з заокругленим животиком, підбородком і іншими признаками буржуйства?**

— Яка це комуна, коли кулак як був, так і є, а число наймитів зросло куди більше, як було за царя?

І так далі, і так далі...

І от на ці всі питання радянська влада відповіла своїм товаришам Сибіром. Чи то сибірське лікарство щось опозиції поможе, і чи сибірська кара налякає других в Росії невдоволених і понижених, це велике питання.

Та хочби Троцький і сьогодня засів на стільчику Сталіна, хоч би опозиція і сьогодня до влади прийшла, то і вона „комуни“ не створить. А не створить тому, що людство її не хоче само. Не хоче її і сам Троцький. (Може його розфантазована, хора голова і хоче, але животик напевно ні!) Не створить її ніхто тому, що вона противиться глибокій, споконвічній людській натурі. Зозуля старається перекувати зозулю, соловій переспівати соловія, конопля пнеться над коноплю, а чоловік не мав би пхатися вверх понад другого чоловіка?... А інакше яка буде рівність? Дві тисячі літ учить наука Христова: „Люби ближнього твого як себе самого“... „Продай своє добро і йди за мною“... А що вийшло? Таке вийде і з комуною.

*Також опозиція.*

---

# Передвиборчий рух.

### ЛЬВІВЩИНА.

**Народній Зїзд в Яричові.**

Дня 4. ц. м. ц. р. відбувся Народній Зїзд УНД-а в Яричові. Присутніх на салі понад 100. Як делеґати зі Львова від Центрального Комітету приїхали: інсп. Ліщинський Іван і Корчинський Іван. Зїзд отворив голова Комітету о. Содомора Олександер. До президії ввійшли о. Демчук, Григорій Тарас і студ. Паславський як секретар. Реферат на політ. теми виголосив інсп. **Ліщинський.** Про орґанізацію, програму Обєднання і про вибори говорив **Корчинський Іван.** Вибрано Пов. Комітет на чолі з о. Содоморою.

**Повітовий Народній Зїзд в Щирці.**

Дня 5-го січня ц. р. скликано Повітовий Народній Зїзд Укр. Нац.-Дем. Обєднання в Щирці. Із 27 громад повіту явилося понад 150 учасників. До президії увійшли о. дек. Стернюк, Кордюк Тимко і Хомин Михайло. Про політичне положення українського народу говорив делеґат Центрального Комітету зі Львова інсп. **Ліщинський Іван.** Про орґанізацію, програму УНД-а, ріжні хлібоїдські партії УНС-а Сельроба і УПП говорив делеґат **Корчинський Іван.** В дискусії забирали голос селяне і всі висловлювалися за одним національним фронтом в рядах Укр. Нац.-Дем. Обєднання.

### КОЛОМИЙЩИНА.

**Повітовий Народній Зїзд в Коломиї.**

В дні 3-го грудня м. р. відбувся в Коломиї Пов. Нар. Зїзд Укр. Нац.-Дем. Обєднання. Простору салю Нар. Дому виповнили селяне і інтеліґенція. Присутніх було понад 300 осіб, делеґатів із сіл. Отворив зїзд короткою промовою голова Пов. Нар. Комітету о. дек. **Русин.** До президії вибрано: о. дек. Русина, сел. Вишиванюка Петра і студ. Григоровича Мирона. Делеґат Центрального Комітету УНДО Ів. **Корчинський** виголосив довший політичний реферат. Виборчу ординацію пояснив суддя **Сабат.** По рефератах вивязалася довга двогодинна дискусія, в якій забрали голос: дек. Русин, селяне: Венґренюк Гриць з Ценева, Бойчук з Княждвора, Ткач Михайло з Турки, Чукур, студ. Григорович, студ. Лепкий і богато инших. Під конець Зїзду прибув голова УНДО д-р Дмитро **Левицький,** якого присутні повитали рясними оплесками. Він зясував присутнім вагу виборів і вагу сучасної хвилі. Всі присутні заявлялися за одноцілим національним фронтом під проводом УНДО. О год. 5-ій вечером о. дек. Русин замкнув Зїзд. До години 9-ої вечером провадилися під проводом голови УНДО наради округа Станиславів в ціли наміченння кандидатів на послів.

### БОГОРОДЧАНЩИНА.

**Повітовий Народній Зїзд в Солотвині.**

**В дні 1. січня ц. р. відбувся Повітовий Народний Зїзд Укр. Нац.-Дем. Обєднання в Солотвині.** Дооколичні села явилися громадно, бо із 17 сіл прибуло понад 150 учасників. Зїзд отворив голова Пов. Нар. Комітету д-р Чорненко. До президії вибрано: Богославця Мик., Купчака Вас., Гапяка Мик. і д-ра Комаринського. Делеґат Центрального Комітету зі Львова Іван **Корчинський** виголосив реферат на політичні і орґанізаційні теми. Представив зібраним шкідливу роботу ріжних продажних політиків спід стягу УНС-а, Сельробу, УПП., батька Триля, та візвав всіх здорово думаючих громадян до одноцілого народнього фронту під стягом УНД-а. В дискусії забирали голос: д-р Чорненко, Сибунчик Дмитро, Купчак Дмитро і ин. Всі заявилися за народнім фронтом в рядах Національного Обєднання. Д-р Чорненко повідомив присутніх, що обїзджатиме села з вічами і розділив працю. О год. 6-ій замкнено зїзд короткою промовою д-ра Чорненка.

### СОКАЛЬЩИНА.

**Повітовий Народній Зїзд в Белзі.**

Дня 13-го грудня м. р. відбувся Повітовий Народній Зїзд Укр. Нац.-Дем. Обєднання в Белзі. Підготовчі праці повів о. катехит Салук. Зїзд відкрив п. Теодор **Ліськевич.** До президії увійшли: о. декан Ґела, сел. Григ. Лудик з Жужеля, сел. Григ. Наконечний з Цеблова і сел. Кость Мигаль з Себечова. Делеґат Центрального Комітету УНДО зі Львова п. Ів. **Ліщинський** виголосив реферат про політичне положення українського народу під Польщею. Другий делеґат п. Ів. **Корчинський** говорив про орґанізаційні справи. В дискусії забирали голос м. ин. Теодор Ліськевич і Кость Мигаль, що висловлювалися за єдиним фронтом в рядах УНД-а. Короткою промовою замкнув о. Ґела наради Зїзду. Вибрано також Пов. Нар. Комітет.

### ЖОВКІВЩИНА.

**Повітовий Народній Зїзд в Жовкві.**

Дня 3. січня ц. р. відбувся в Жовкві Повітовий Народній Зїзд при участи делеґатів із 36 громад Жовківщини, Мостенщини і Куликівщини в числі 170 осіб. Зїзд отворив голова Повітового Народнього Комітету **д-р Михайлівський,** реферат про політичне положення українського народу говорив п. **Ів. Ліщинський** зі Львова, а про Українське Національно-Демократичне Обєднання, вагу виборів і виборчу ординацію студ. **Ів. Корчинський.** **До одноцільного національного фронту в часі виборів під стягом Укр. Нац.-Дем. Обєднання закликав всіх селян селянин з Рісни Руської, пов. Львівського п. Михайло Карпинець. На зїзді вибрано Пов. Нар. Комітет, якого головою став д-р Теодор Михайлівський.** До Комітету увійшло 6 представників Жовківщини, а саме: о. Банах Теодор з Глинська, д-р Романків Іван з Жовкви, п. Рудник Андрій з Липини, п. Колодій Іван з Волі Висоцької, п. Гризик Володимир з Крехова і п. Мурмило Володимир з Купина, — з представників Мостенщини о. Баранський Омелян з Боянця, п. Алексевич Григорій з Мостів Великих і п. Гриба Михайло з Реклинця — та з представників Куликівщини п. Телюхів Іван, п. Гриник Василь з Кошелева і о. Бирка Іван з Желуця.

**На сали зауважено таких, що йдуть до розбиття національного фронту та орґанізують і підпирають УНС-а, як п. Душеньчук. Вправді д-р Михайлівський випросив його із салі, однак він опісля увійшов знову на салю, чим дав повний доказ, що народня приповідка про слину і дощ має до него примінення. Та жовківське громадянство пізналось вже на нім і виключило його з управи Народнього Дому і Повітового Союзу Кооператив, чим дало доказ, що у нас для кириннника місця нема!**

### ДУБЕНЩИНА.

**Повітовий Народній Зїзд в Дубні.**

15. січня ц. р. відбувся в Дубні Повітовий Народній Зїзд, в якому взяли участь 8 ґмін через своїх делеґатів. Збори відкрив п. Теодор Назарук з Дубна, член Центрального Комітету УНДО. Делеґат Ц. К. Обєднання п. Д. Ерстенюк зі Львова привитав зібраних від партії і пояснив програму та її відношення до інших партій. Зокрема пояснив бесідник закон про виборчу ординацію, вказуючи, що лише під стягом Обєднання український народ здобуде собі краще завтра і вибере до сойму і сенату гідних заступників. В дискусії забирали голос п. Назарчук Теодор, Бережний Олекса та Бугаїв Василь. Два останні підчеркували, що коли сельроби баламутять народ, то багато вини поносять українці з Галичини, котрі хоч мають багато інтеліґентних сил, доси не заопікувалися українським населенням на Волині. Прохали делеґата прибути на віча, яке зібрані намітили улаштувати в повіті дубенськім. Вкінці вибрано Повітовий Народній Комітет, а його головою Назарчука Федора. Цей комітет є рівночасно виборчим комітетом на Дубенщину.

### БРІДЩИНА.

**Віче в Соколівці біля Ожидова.**

Дня 14. січня ц. р. відбулося в домі читальні „Просвіти“ передвиборче віче, на яке прибули громадяне зі Соколівки, Кут, Ліскович, Брахівки, Олеська, Лабача, Сокола, Підсокола, Баймак, Рижан, Грабини-великої і малої, Переволочної, Боложинова. Віче відкрив голова місцевого виборчого комітету п. **Іван Видрівський.** Він оправдав неприсутність делеґата зі Львова і п. Олександра Вислоцького з Бродів та пояснив програму Національного Обєднання. Голос забирали численні бесідники а саме: п. Іван Козловський, взиваючи вічевиків до єдности, Петро Кузик пояснив головні засади виборчої ординації, Василь Якімчук вказував на солідарність і єдність чеського народу і т. п. Численні бесідники домагалися, щоби золочівський повіт мав свого посла, п. Мацюк взивав присутних, щоби вони ішли у виборчий бій під прапором Національного Обєднання. Віче закрив Іван Видрівський, подякувавши присутним за численну участь.

### СУДОВИЩЕНЩИНА.

**Повітові збори в Судовій Вишні.**

Дня 4. січня ц. р. відбулися в салі Народнього Дому в Судовій Вишні повітові збори УНДО, які мали за завдання відновити Повітовий Народній Комітет, зорганізувати виборчу акцію в судововишенськім повіті та ствердити український виборчий комітет в самім місті. Збори отворив місцевий парох о. крил. Василь **П о л я н с ь к и й**, який вказав на

потребу віднови повітової орґанізації в судово-вишенськім повіті та до обеднання всіх українських сил в один національний фронт. Опісля д-р Ол. Марітчак, адвокат зі Львова, делеґат Президії УНДО, виголосив довший основний реферат про теперішнє політичне положення українського народа та пояснив головні постанови виборчої ординації до сойму і сенату. Після реферату розвинулась дискусія, в якій забирали голос гром. Степан Байдала з Мостиск, Гриць Шот з Судової Вишні, Петро Лозинський з Годинь і інші. Опісля вибрано Повітовий Комітет УНДО, зложений з 11 членів, якого головою став місцевий парох о. Василь Полянський. Одночасно вибрано виборчий комітет до ведення виборчої акції в самім місті.

## МОСТИЩИНА.

### Повітові збори в Мостисках.

У вівторок, 10. січня ц. р. відбулися в Мостисках повітові збори делеґатів громад Мостищини, на які прибув делеґат президії УНДО адв. д-р Олександер Марітчак зі Львова. В салі місцевого Народнього Дому зібралося коло 300 делеґатів, переважно селян, що заступали 45 громад мостиського повіту. Збори отворив голова Пов. Нар. Комітету УНДО, місцевий адвокат д-р Лев Кульчицький, що зясував вагу теперішньої хвилі для нашого народу і загрів учасників до сильної агітаційної акції в часі зближаючихся виборів. Опісля д-р Ол. Марітчак представив теперішне політичне положення українського народу та пояснив головні постанови виборчої ординації до сойму і сенату. Другий реферат про подрібні постанови виборчої ординації до сойму і сенату виголосив д-р Кульчицький, а доповнив цей реферат о. Пшепюрський, парох Стаяви.

Після рефератів розпочалась дискусія, в якій забирали голос дир. Байдала, о. Козак і інші. Збори заявилися одноголосно за програмою партії Укр. Нац. Обедн. та рішили зєднати всі національні сили мостиського повіту до акції проти інших політичних ґруп. Одночасно збори заявилися щодо кандидатів до сойму і сенату самбірського округа, ставлячи в тім напрямі пропозиції до Централького Комітету УНДО. Слід зазначити, що згадані збори представлялися надзвичайно гарно та виявили надзвичайно добру орґанізацію нашого селянства мостиського повіту.

## ЛЬВІВЩИНА.

### Виборча нарада у Винниках.

Дня 22. грудня м. р. відбулася в салі Т-ва „Просвіта“ у Винниках нарада мужів довіря Національного Обеднання громад винницького судового округа. З причини засипаних доріг явилися делеґати тільки з поблизьких громад. Отворив нараду місцевий адвокат д-р Е. Щуроський, а проводив зборами о. Петро Пилипець, парох з Підборець. Політичний реферат виголосив голова Пов. Нар. Комітету Іван Ліщинський зі Львова. Покликано до життя виборчий комітет, зложений з вісьмох осіб з д-ром Щуровським на чолі. Цей комітет скличе ще раз зїзд членів громадських партійних комітетів для належної підготовки соймових виборів.

## РАВЩИНА.

### Віче УНДО в Журавцях коло Угнова.

Дня 15-го січня ц. р. о год. 2-гій по пол. відбулося в Журавцях велике віче передвиборче. Укр. Нац.-Дем. Обеднання. Салю Народнього Дому виповнили битком селяне. Як делеґати приїхали з Центрального Комітету зі Львова Корчинський Іван і від Пов. Комітету в Угнові інж. Целевич Корнило. — До Президії вибрано: о. Лопатюка, Никифора Назаровця і Дмитра Тимо. Інж. Целевич говорив про вагу виборів до сойму та про виборчу ординацію. Делеґат Корчинський Іван говорив на політичні та орґанізаційні теми. Звернув також увагу на руїнників з партії УНС, Сельроб, УПП, що увихаються по селах. Присутні заявилися за одноцілим Народнім фронтом під стягом Національного Обеднання. Вибрано також гром. Комітет УНДО. Відспіванням гимну покінчено віче о год. 6-ій вечером.

## ЛЮБАЧІВЩИНА.

### Віче в Любачеві.

Дня 16. січня ц. р. відбулося велике передвиборче віче УНДО в Любачеві. Саля Нар. Дому виповнена по береги селянами. О год. 2-гій отвирає віче голова Пов. Нар. Ком. д-р Ардан. До Президії входять: Мик. Удич, о. Тришневський і Олександер Свистович. Реферат виголосив делеґат Ц. К. УНД-а зі Львова Корчинський Іван. В рефераті представив тяжке політичне положення укр. сел. мас. Представив вагу народньої політичньої організації, та напятнував дике жирування панків з під стягу УНС-а, монархістів, Сельроба, Бриля і Вітоса, що шляються по Любачівщині.

В часі дискусії забрав голос представник сельробу п. Мудрецький, що старався завести замішання та обкидував болотом всіх і вся. Делеґат дав йому належну відправу, а місцеві селяне доказали сельробівцеві, що він навіть не українець, що по українськи не уміє говорити і дім провадить по польськи. Забирав голос ще й другий дуже молоденький панич в краватці, в лякерах і кальошах, що боронив робітництва, та присутні селяне висміяли його та відібрали йому голос. Віче одноголосно ухвалило резолюції, в яких взиває всіх до орґанізації під стягом УНДО, та до відданя голосів на лісту УНДО. Робітник Вахнянин Іван, що прийшов впрост з варстату, в імені здорово думаючих робітників Любачівщини, заявився в своїй промові за одноцілим виборчим фронтом в рядах УНДО. П. Микола Удич короткими гарними словами замкнув віче. Відспівання національного гимну покінчило наради.

### Передвиборче віче в Новосілках - Передніх коло Угнова.

Дня 15. січня відбулося віче передвиборче Укр. Нац.-Дем. Обеднання в Новосілках передніх. Віче отворив Бас Василь. До президії вибрано Юрка Коцупера і Нагірного Дмитра. Інж. Целевич як кандидат на посла вияснив присутнім вагу виборів до сойму та візвав всіх до одного національного ряду під проводом УНДО. Політичний і орґанізаційний реферат виголосив делеґат Центрального Комітету зі Львова Корчинський Іван. В дискусії забирало голос багато селян, між ін. сел. Коцупер взивав всіх до орґанізації та до самооборони в рядах УНДО. Слід зазначити, що заінтересовання до УНДО і довіря дуже велике, коли місцеві селяне чекали терпеливо в битком наповненій салі до год. 9-ої вечером, доки із сусіднього села не вернули делеґати. Це дає запоруку, що всякі прихвостні УНС-а, УПП. і Сельробу не мають тут чого шукати. Вибрано також сільський Комітет УНД-а на чолі з п. Семком Гуневичом.

## РОГАТИНЩИНА.

### Віча по селах.

Дня 15. ц. м. відбулося в Пукові передвиборче віче, яке скликав повіт. Комітет партії УНДО. Вічем проводили о. Василь Соловій, Бандура й Мельник. Господар Семен Мельник представив положення укр. народу під Польщею й пояснив мету Укр. Нац.-Дем. Обєднання. Інвалід У. С. С. Сліпенький взивав до єдности й солідарности при виборах під блакитно-жовтим прапором. По ухваленню відповідних резолюцій віче закінчено національним гимном.

Дня 19. січня відбулося віче в Підгородю. Присутних було около 150 осіб. Віче отворив дир. Поритко. Про важність одноцільного національного фронту при надходячих виборах реферували дир. Поритко і селянин Ліщак з Залипя. По оживленій дискусії вічевики постановили йти до виборів під блакитно-жовтим прапором і домагалися створення бльоку всіх укр. нац. партій. Віче закінчено національним гимном.

Дня 22. січня відбулось віче в Мартинові новім при співучасти около 300 людий з Тенетник. Зборами проворив п. Петро Пачій, який взивав присутних не слухати підшептів наймлених і заплачених сельробських громил з Різдвяг а голосувати при виборах на національних кандидатів. П. С. Кузик представив зібраним програму партії УНД-а, завдання нашої будучої репрезентації та завізвав присутних до масової участи у виборах. Ухвалено резолюцію, якою зобовязуються голосувати на лісту УНД-а. Вибрано слідуючий комітет: Василь Наливайко, Никола Боєчко, Ількo Ковальчук, Іван Вовк і Андрій Ковалів.

Дня 19. січня відбулося передвиборче віче в Колоколині. Присутних було около 500 виборців місцевих і з Підмихайловець. Реферат про програму партії УНД-а і кличі, під якими партія йде до виборів, виголосив С. Кузик. Ухвалено резолюції, що пятнують управу радикальної партії за те, що не приступила до українського бльоку, та взивають йти до виборів під синьо-жовтим прапором, голосуючи на лісту УНДО. До виборчого комітету вибрано: о. Сеньківського, Івана Савкова, Олексу Марцінковського, Андрія Озаркова, Николу Турчина і С. Кравціва.

Дня 19. січня відбулося віче в Журові. Про завдання нашої соймової репрезентації та про шкідливість нашого партійництва реферував С. Кузик. Зібрані в числі 300 людий рішили голосувати тільки на лісту УНДА, на якій уміщено С. Кузика, який між ними довго і безкористно працював. До комітету вибрано: Дмитра Фарнегу, Дмитра Кіндія, Івана Озарків, Льва Матофія і Яця Людвика.

Дня 22. січня відбулося в місточку Ферлеєві передвиборче віче УНДО. Віче створив от. Куницький. На предсідника покликало віче о. Горчинського, після чого от. Куницький з Рогатина пояснив значіння виборів, виборчу ординацію до сойму й сенату, а при кінці пояснив програми партій, які провадять народню кирвию. Запитаний пояснив вічевикам про причини нестворення бльоку з Соціял-Радикалами. Селянин Семко Мельник з Пукова говорив про тяжке положення укр. народу під Польщею й про спосіб боротьби, яким селянам треба боротися. Ухвалено резолюції, в яких громадяне місточка Ферлеєва рішучо постановили йти до виборів під блакитно-жовтим прапором Укр. Нац. Дем. Обєднання. Віче закінчено нац. гимном.

## ЧЕСАНІВЩИНА.

### Віче УНДО в Чесанові.

Дня 17. ц. м. відбулося велике передвиборче віче УНДО в Чесанові. Гарну простору салю „Нар. Дому“, ґалерію, сцену, сусідні кімнати, сходи, залягли непроглядні ряди селян, робітників, інтеліґенції. Присутних було понад 1000 осіб. О год. 2-й зачинаються наради. До президії входять о. Савчин, Кость Гордій, студ. Ждан. Делеґат Центрального Комітету з УНДО зі Львова Корчинський Іван виголосив основний півторагодинний реферат, в якому представив важке політичне положення села, вказав на вагу політичної народньої орґанізації та представив зібраним цю страшну роботу, яку ведуть в Чесанівщині пани з УНС-а і Сельробу, що за юдин гріш продають душу українського народу. Довгі, довго-невмовкаючі оплески, що все зривалися на ново, давали доказ політичної зрілости в Чесанівщині та виявили, що селяне розуміють вагу політичної народньої партії, якою є УНДО. В дискусії забирає голос представник Сельробу Мудрецький, що з добре зорганізованою боївкою прийшов розбити УНДО. Та селяне пізналися вже на кирвиницькій роботі Сельробу. Крикам вічевиків: „Проч з Сельробом, за двері з ним, проч з запроданцями і хрунями!“ — немає кінця. Селяне кидаються в сторону Мудрецького, викидують його, готово було прийти до гіршого. Забирає голос делеґат. В салі мовчанка, делеґат просить, щоб Мудрецького лишили на салі. П. Мудрецький відпрошується, прирікає „поправу“. Вкінці присутні вічевики даються переконати делеґатові і представник Сельробу остає на салі. Делеґат говорить дальше. Всі з захопленням слухають. І знову буря оплесків: „Хай живе УНДО, слава УНДО-ві, хай живе Центральний Комітет, хай живе делеґат!“ Забирає голос голова Пов. Нар. Ком. д-р Мудрецький, що в дуже гарних словах взиває всіх до одноцілого фронту, до єднання під стягом УНДО. О год. 6-ій короткою промовою замикає о. Савчин віче. З національним гимном на устах розходяться вічевики домів.

Віче в Чесанові дало доказ, що селяне не підуть на вудку Сельробів, УНС-а, чи Бриля, та що всім дадуть добру наукy. Такого імпозантного віча, такого одушевлення, такої однозгідности не всюди стрінеться. Вічевики нерадо розходилися домів, бо булиби дуже охочо лишилися ще на вічу. Слід підчеркнути працю Повітових Комітетів, як також Пов. Нар. Канцелярії в Любачеві, де під проводом студ. прав Кульчицького працює студентство і улаштовує обїздки по повіті. Чесанів дає доказ, що може зробити добра орґанізація.

## КАЛУЩИНА.

### Велике віче в Калуши.

Мигом блискавки облетіла села Калущини вістка, що д-р Іван Куровець, орґанізатор повіту, згодився на поставлення його кандидатури і що він приїзджає 20. січня ц. р. на віче до Калуша. Салю „Народнього Дому“ виповнило півтора тисячки цвіту селянства Калущини. Входить д-р Куровець в товаристві других кандидатів на послів стрийського округа. Невмовкаючі оплески і оклики „нехай живе д-р Куровець“. Хто бачив отсе захоплення, з яким селянство Калущини витало свойого заслуженого орґанізатора, мусів ствердити: наш народ вміє цінити своїх діячів.

Віче отворив голова Пов. Народнього Комітету д-р Іван Сохацький. До президії вибрано: ред. С. Струтинського (голова) та селянина — кооператора з Завою Мих. Ількова, (заст. голови). Секретарював о. М. Кравчук з Войнилівщини.

Забирає голос д-р І. Куровець. Знову буря оплесків. Д-р Куровець говорить до глибини душі зворушеним голосом. Не одному зі слухачів селян заблисла сльоза в очах на згадку спільних трудів під проводом цього чоловіка. Не одну виборчу кампанію переводили під його вмілою рукою. І завсіди виходили побідно. Тому і розуміли зворушення свойого старого вожда.

Дальше промовляють по черзі: Остап Луцький (представник Стрийщини), д-р Іван Блажкевич (представник Дрогобиччини), М. Максимович (представник робітництва бориславського басейну). Їхніх промов вислухують зібрані з великою увагою. Засіяли очі огнем завзяття, коли золотоустий О. Луцький згадав героїчний похід Галицької Армії та незломну постанову молодого покоління Галицької Землі оперти змагання нації на власних силах, постанову, яка на кооперативному і просвітянському полі дала так гарні успіхи. Дискусія триває коротенько. Зібрані одноголосно ухвалюють резолюцію, поставлену Юрком Ґаджаровським з Войнилова, в якій висловлюють повне довіря Центральному Комітетові Українського Національно-Демократичного Обєднання, признання за добір кандидатів на послів стрийського округа і постанову розвести акцію в повіті, щоби всі голоси впали на національну лісту. В кінцевій промові ред. Струтинський згадує світлу побіду селянства Калущини підчас останніх виборів до галицького сойму, висловлює тверду віру, що Калущина піде своїм традицийним шляхом національної єдности і карности. Зі співом „Ще не вмерла“ і „Не пора“ вийшли вічевики з салі „Народнього Дому“. „Не пять, а десять миль ішли би ми на таке віче“ — гуторили собі селяни з гірських сіл повіту.

# Що чувати в світі?

**Радянський Союз.** З Москви пишуть до заграничних ґазет, що події останніх часів дуже погано вплинули на Сталіна. Він хорий і повинен виїхати на відпочинок на Кавказ. Одначе він боїться, щоби підчас його відсутности в Москві не зайшли такі події, які унеможливили би йому поворот. В Москві поважно числяться з уступленням Сталіна. Поведінка Сталіна з опозицією і відгомін цеї поведінки в партійних колах захитали довірям до нього серед найблизчих його співробітників.

Характеристичні вісти надходять з України. Недалеко стації Павлоград вийшла катастрофа з дрезиною, якою їхав харківський комісар освіти Скрипник. Невідомі справники розкрутили шини і наслідком цього дрезина скотилася з насипу. Залізничник, який кермував дрезиною, згинув, а сам Скрипник ранений.

Російська ґазета „За Свободу“ висловлює здогад, що катастрофу спричинили українські націоналісти тому, бо Скрипник є непримиримим ворогом націоналізму.

В полтавській і миргородській округах невдоволення селян політикою большевиків дійшло до тої степені, що щораз частіше трапляються збройні виступи проти комуністів. Розгромлено кілька сільських комуністичних орґанізацій. Подібні вісти надходять з округів олександрівської і маріюпольської. Невдоволення росте тому, бо власти грозять селянам за те, що не хочуть продавати збіжжа.

**Анґлія.** За почином Альфреда Монда, якого в Анґлії називають „хемічним капітаном“, в Льондоні відбулася конференція представників промисловців і зорґанізованого в тредуніонах (професійних союзах) робітництва. Цю конференцію називають конференцією соціяльного мира. А це тому, що її завданням поправа долі робітництва і зацікавлення його в розвитку анґлійського промислу. Для цеї ціли мають утворитися спільні мішані комісії, зложені з представників промисловців і робітників, які будуть досліджувати питання промислового життя і вирішувати практичні справи так, щоби промисл розвивався і робітники були якнайбільше заінтересовані в цім розвитку.

Робітництво вирішило всіма силами поперти ці заходи. Анґлійські ґазети називають почин Монда початком нової доби в історії анґлійської промисловости.

В Анґлії засуджено на 10 літ тюрми одного анґлійського і німецького комуніста за шпіонажу в користь Радянського Союза. Цікава річ виявилася на розправі: один з засуджених попередив большевицьке торговельне представництво в Льондоні, що відбудеться в ньому ревізія. Значить, це представництво знало наперед про ревізію, яка спричинила зірвання зносин Анґлії з Рад. Союзом. А знаючи про це, відповідно приготовилося. Всеж найдено там стільки компромітуючих матеріялів, що анґлійський уряд на основі цього міг зірвати зносини з Рад. Союзом і викинути з Льондону большевицьке торговельне представництво.

**Німеччина.** Теперішний німецький уряд держиться при владі завдяки попертю центрової католицької партії. В цій партії є поважна робітнича група, яка схиляється на ліво, яка не є задоволена політикою канцлера Маркса, що звязався з правими німецькими партіями. Опо-

зиція в католицькій партії в останніх часах росте в сили і невиключене, що вона доведе до кризи в німецькому уряді, а чого доброго — до розвязання парляменту. — Велике враження зробило в Німеччині уступлення міністра державної оборони („райхсвери") Ґеслера, який положив великі заслуги для віднови німецької армії. Він, хоча належав до опозиційної партії (демократичної), засідав в теперішньому уряді і дальше працював над розбудовою армії. В останніх часах пережив він тяжкі удари родинні, а крім цього стрічався з напастями з ріжних боків, тому знеохочений уступив. На його місце прийшов ґенерал Ґренер, відомий з побуту німецької армії на Україні. Ґенерал Ґренер є великим прихильником українців і богато причинився до навязання близчих німецько-українських взаємин.

# Новинки.

— **Великий політичний процес** проти 17 молодих українців, обвинувачених за державну зраду і шпіонажу, зачався дня 24. ц. м. в окружному суді у Львові. Між обвинуваченими є й двох (Атаманчук і Вербицький), яких обвинувачують у вбивстві куратора Собінського. З розправи, яка потреває найменше 4 тижні і буде явна, подаватимемо докладні справоздання.

**Розвязання „Пласту" на Волині.** Польська влада розвязала й заборонила української пластової орґанізації на Волині під замітом противдержавної діяльности.

— **Цигане йдуть до виборів.** До головного виборчого секретаріяту у Варшаві зголосився „король циганів" в народній ноші, щоб зголосити циганську листу кандидатур. Збирають тепер цигане потрібних їм 1000 підписів на листу і будуть аґітувати за своїми кандидатами. Всіх циганів у Польщі є коло 12.000 осіб.

— **Цікавий тестамент.** Один анґлійський купець записав цілий свій маєток для бідних. Виділив з нього тільки два леґати: 2 шилінґи для одного сина своєї сестри, щоби купив собі стричок і 2 шилінґи для другого сестрінка, щоби купив собі почтові значки, бо ніколи не хотів написати до нього листа. Крім того лишив сестрі одну книжку: „Порадник, як виховувати діти".

— **Втеча двох чеських летунів.** З Просцейова в Чехословаччині утікли літаком два військові летуни Марек і Міка, знані з комуністичних поглядів. Чеська влада повідомила про це польську владу у Львові і Тернополі, бо літак полетів в сторону Радянщини а що взяв зі собою тільки малий запас бензини, то мусить осісти в Польщі або Румунії. В цілім львівськім і тернопільськім воєвідстві польська поліція слідила за чеським літаком, а він осів тимчасом на полях Андріївки коло Грубешова (в Люблинщині). Оба офіцири зїли обід в хаті одного селянина і пішли на поліційну станицю зголоситися, але з цею хвилею всякий слід по них пропав.

— **Трупи на поліції.** На станиці державної поліції в Богородчанах постерунковий Болеслав Пайонк застрілив трома вистрілами з револьвера старших поліціянтів Шеліґовського і Соболевського, а вкінці застрілився сам. Причиною страшного вчинку був 7-дневний арешт, наложений на Пайонка за якусь службову провину.

— **Припинення еміґрації до Арґентини.** Варшавський уряд еміґраційний дістав від польського посольства в місті Буенос Айрес (в Арґентині) повідомлення, що там є коло 2.000 еміґрантів з Польщі без праці. Є це переважно люде, що виїхали до Арґентини в останніх місяцях. Наслідком того перестав видавати еміґраційні пашпорти до Арґентини, з виїмком осіб, що викажуться писемним запевненням, що дістануть заняття.

— **Крик українського села.** Від кількох місяців ширится в кількох селах Белзчини пошесть черевного тифу. Населення хорує масово й розносить заразу по околиці. Є вже кільканайцять випадків смерти. Бідне населення не має ні лікаря, ні ліків. Досі адміністраційні органи не вживали ніяких заходів для припинення цеї епідемії, а староство в Сокалі ніби нічого не знає про неї. Польський уряд має гроші на всякі інші цілі, але не має фондів на поборювання епідемії, яка винищує населення.

— **Бездомні діти.** В Москві та по інших російських містах намножилося безліч бездомних дітий, що сталися язвою для публичного порядку. Вони бігають сотками і тисячами по місті, перешкаджають трамваям, відкручують шруби, псують дроти, вибивають шиби і викликують трамваєві катастрофи. В однім місяци грудни м. р. вибиті шиби коштували 15.000 долярів.

— **Папа засуджений на смерть.** Папа Пий XI. дістав від більшовиків лист, яким вони засудили його на смерть за те, що дає гроші на протибольшевицьку аґітацію. Цей смертний присуд підписав православний синод, що стоїть під командою більшовицької влади, та ріжні більшовицькі провідники в Радянщині. Папа показував його всім кардиналам і сховав його до свого архіву як особливший історичний документ. Розуміється, що цей смертний присуд лишиться тільки на письмі, бо папа не виходить до смерти із своєї резиденції.

— **Смерть під колесами поїзду.** Дня 20. січня в Перемишлянах перед залізничою стацією впав під колеса надїзжаючого поїзду з Бережан до Львова 44-літній Василь Марків. Осиротив пятеро дітей.

— **Передвиборчі репресії.** Польська шкільна влада перенесла старшого учителя з Лисичинець пов. Збараж, Івана Ющишина на підрядне місце до польського села Голоцова пов. Березів. П. Ющишин є одним з чільнійших українських учителів, в домих із своєї громадянської діяльности і з рамени радикальної партії поставлений кандидатом на посла до сойму.

— **Примірна кооператива.** Кооператива „Воскресіння" в Станьковій (калуського повіту) зложила зі свого білянсу за минулий рік квоту 100 зол. на „Рідну Школу". Цим дала вона доказ, що наше зорґанізоване селянство розуміє першорядне значіння й вагу „Рідної Школи" в часі теперішнього лихоліття молоді на свідомих, практичних для доцільного виховання нашої повних посвяти й завзяття українців. — Кооперативи і економічні інституції та установи! Йдіть за гарним прикладом і призначуйте з річних білянсів на „Рідну Школу", кводи відповідні до маєткового стану! Сповніть свій обовязок супроти „Рідної Школи"!

— **Боротьба з медведями.** В селі Жулині, пов. Новгород (на Полісю), появилися в білий день два медведі і стягнули на себе товпу селян з вилами і сокирами. Розярені медведі покалічили і погризли тяжко чотирох селян і втікли до ліса.

## ДОПИСИ З КРАЮ

ПОБЕРЕЖЕ, пов. СТАНИСЛАВІВ. (З освітно-культурного руху). Дня 8. січня ц. р. відбулися у нас річні загальні збори читальні „Просвіти", якої головою є о. Шараневич. Головою зборів був наш односельчан д-р Василь Вовк, секретарював т. Василь Куш, учитель. На зборах подав д-р Вовк історію культурного розвитку села за останніх 50 літ. Звіт з діяльности читальні зложив о. Шараневич, звіт бібліотечний п. Куш. Ціла дискусія на зборах оберталася довкола справи, як докінчити великий читальняний дім, що є гордістю цілого села. Дім цей з величавою салею простору 22×10 м., з ґалерією і сценою, збудовано на місци історичнім, де давно була панщизняна тюрма. Тому на домі рішено прибити памяткову таблицю з написом: „Тут стояла до 1848 р. панщизняна тюрма, в якій каралися наші батьки". Головну заслугу коло будови читальні мають господарі Микола Вовк і Олекса Мороз, що будували дім за марну ціну, а також аматорський гурток, що давав вистави на ціль будови. Рішено якнайскорше викінчити в середині будівлю, а крім того ухвалено перевести в селі алькоголевий плебісцит. При кінці о. Шараневич згадав про ворожнечу в селі, яка настала по виборах до гром. ради і накликав членів до згоди й опамятання.

**Свій.**

ЖУЛИН, пов. СТРИЙ. **(Рабункова господарка).** У нашім селі заложено в 1922 р. кооперативу і хтось би думав, що може гарно розвиваеться. На жаль є противно, бо хотяй начислюють торгу на 100 зол. денно, нема другого склепу і село числить 200 нумерів, то кооператива заледво хлипає. Причина лиха в кооперативі є та, що склепар замісць купувати товарі у Пов. Кооп. Союзі, де видають фактури, котрі муситься втягати до книг товарів, купує приватно у жидів без фактур, до книг не записує, а зиск повертає на свою користь. Купують за кооперативні гроші збіжа у хлопців, котре крадуть у своїх родичів, платять за 1 кґ. вівса 17 сотиків, за 1 кґ. жита 18 с., а дохід з продажі збіжа склепар забирає для себе. Купують і безроги до кооперативи, як є дохід, то на свою користь повертають, а втрату повертають на шкоду кооперативи. Така господарка, панове виділові, не може бути, не на то ви вибрані, щоб майно кооперативи розграблювати. Кооператива для членів а не для виділу. Сусідні села будують кооперативам гарні будинки, а наша обдряпана, як на глум стоїть посеред села. Взиваємо виділ, негайно скликати збори кооперативи, а члени повинні вибрати такий виділ, котрий би ліпше заряджував добром кооперативи!

**Непохитний.**

ВИСЛОК ГОРІШНИШ, пов. СЯНІК. **(Відрадний обяв).** Лемківщина поступає. Перед війною тяжко було зговоритися з Лемками, так всьо було запаморочене москвофільськими аґітаторами, які побирали „пособія" з Петрограду на баламучення українського народу. Та війна, хоча принесла чимало нещастя, всеж таки причинилася до освідомлення українських мас, а в тому також і Лемків. Лемки бували на Великій Україні і на власні очі бачили, що Україна — це ніяка польська чи німецька видумка, а великий і багатий край з 30 міліонами українського населення. А ми становимо тільки вітку одного великого і славного українського народа. Ця національна свідомість показалася наглядно в часі Різдва Христового. До тепер колядували ріжно: одні на свою кишеню, другі на Абрумка за напитки. І з того не було ніякої користи, а радше виходила звичайно шкода, бо з пiятики приходило до сварки а навіть й до бійки, справа кінчилася в суді та заробляли чужі адвокати. Та чесні громадяне Вислока Горішного постановили сього року не змарнувати „коляди" а чесно віддати її на „Рідну Школу". Заходами Стефана Цуприка, Василя Даровського, Івана Сопілки, Івана Кулика, Петра Затерача, Івана Матійця, Петра Ванци, Дмитра Барни і Дмитра Бака заколядовано 52 зол. і 05 ґр. та переслано ті гроші до каси Головної Управи „Рідної Школи" у Львові. Минулого року „коляда" у Вислоку Горішнім дала була заледви 21 зол. і 40 ґр. — Видко поступ. Честь і слава Вам, чесні Лемки з Вислока Гор., а від української дітвори і молоді, що користає з установ „Рідної Школи, щира дяка. Памятаймо при кождій нагоді на „Рідну Школу", бо це найважніща установа в часі сучасного лихоліття.

**Лемко.**

РУДКИ. *(Як селяне „піддержують" кандидатури на послів „товаришів" сельробів і соц.-радикалів?)* В самбірськім виборчім окрузі поставили сель-роби кандидатами на послів до сойму якогось вічного правника Калимона з Комарна і Ґоліяна, кооператора від пів року з Рудок. Особливо Ґоліят товчеся по рудець. повіті — з грішми, нібито підмогою для потерпівших від повени, але дає тії підмоги там, де йому треба. От приїхав він 14. с. м. до Хишевич, де був певний, що його ціле село. Численно вібрана громада вибрала предсідником зборів господаря старого політика, Івана Савіцького, котрий сель-роба так засипав своїми простими словами, що збори не допустили Ґоліяна до слова і він серед криків і свистів мусів утікати. На дворі посипались на него груди снігу і леду, так що поліція мусіла стати в обороні сель-робівського „кандидата". Ґоліяна відвела поліція на дворець, бо не була певна, чи й Корупуж, через котрий треба було переходити і де Ґоліян мав „певне" ціле село, не схоче Ґоліяна потурбувати. Не ліпше йде і соц.-радикальному кандидатови Миколі Роґуцькому. Вертаючи з Городка урядив він передвиборчі збори в Шоломиничах. Як звичайно, переливав він стару пісоньку з пустого в порожне. Те балакання, особливо виступ проти о. Хруща, так обурило громадян, що криком „ганьба радикалам!" відібрали йому слово. Опісля господар п. Авґустин вирицитував Миколі Роґуцькому дуже неприємні річи: він стає в обороні „товаришів" селян, але до тепер нічим їм не допоміг, навіть тим що в його селі Купновичах. Діставши від батька 40 морґів поля і значну суму довгів, він за австрійських часів, як картофляний комісар в Рудках, не лиш сплатив всі довги, але ще й каменицю у Львові купив. За України він будучи в Рудках рільним комісарем, робив корисні для себе, не для України інтереси з дворами, з купцями, а вернувши з української війни докупив в сусід. Мокрянах на парцеляції 30 морґів ґрунту. Інші люде, інтеліґенція і селяне, сиділи по таборах інтернованих і криміналах, а п. Роґуцького старосто в Рудках вибрало до прибічної Ради повітової. За вибори сиділо 8 селян з Купнович в кримінали, а п. Роґуцький панбратався з комендантом поліції. Він так уїдає на попів, але свому попови несе курку за хрестини, а як не курку то миску меду. П. Авґустин мав ще щось договорити, але радик. кандидат вибрався тишком, спустивши носа, зі зборів і пішов піхотою до Дубаневич, де його так само солодко приняли. Мабуть відхочеться кандидувати Ґоліянови і Роґуцькому, як ще кілька сіл так їх приймати-муть.



Видає С-ка „Діло", зар. стов. з обмеж. пор. — За редакцію відповідає Волод. Целевич. — З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.